

Practise what you Preach!

Popmuziek in Rotterdam
Een survey naar oefenruimtes en presentatieplekken

jonge & RRKC

Juli 2010

jongRRKC is de jongerenraad van de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur. De jongerenraad is opgericht in 2008 en bestaat uit jongeren die zich toeleggen op verschillende aspecten van het culturele leven in Rotterdam voor jongeren en jong volwassenen. jongRRKC adviseert de wethouder sport en recreatie, kunst en cultuur over onderwerpen die betrekking hebben op jongerencultuur en jongerenparticipatie op het gebied van kunst en cultuur. Zie voor een verdere introductie www.rkcc.nl of www.jongrrkc.nl.

Inleiding

Dit is een inventarisatie van de mogelijkheden voor popmuzikanten in Rotterdam om hun talenten te ontwikkelen. Dit kan in verschillende oefenruimtes en op verschillende stedelijke podia. Ambitieuze muzikanten kunnen dromen van eigen optredens in de grote popzalen, op nationale of internationale popfestivals en het opnemen van hun muziek in goed voorziene studio's. De weg is echter lang en moet ergens beginnen: zonder een goede basis is de weg naar de top onmogelijk. Dit verslag van het door jongRRKC verrichte onderzoek beschrijft hoe het met die basis is gesteld in Rotterdam.

Aanleiding

Op 1 januari 2009 fuseren poppodium WATT aan de West-Kruiskade en oefenruimtecomplex en podium WaterFront aan de Boompjeskade. De gezamenlijke programmering wordt voortgezet op de locatie van WATT maar het is vanaf dat moment onduidelijk of de oefenruimtes van WaterFront op langere termijn geopend zullen blijven. De stad zou met een eventuele sluiting van WaterFront ook een presentatieplek voor popmuziek verliezen. WaterFront is al lang hét muzikantencentrum in het centrum van de stad.

Na de fusie zijn de oefenruimtes alleen beschikbaar voor bands met een maandcontract en niet langer voor losse verhuur. De Popacademie van het Rotterdamse conservatorium (Codarts), dat tot die tijd enkele WaterFront ruimtes huurde, verhuist naar het World Music and Dance Centre (WMDC). Voor veel Rotterdamse muzikanten is dit een teken aan de wand voor wat betreft de toekomst van de oefenruimtes in WaterFront.

Meer over het probleem inzake de WaterFront-ruimtes is te lezen in een artikel op de website van 3voor12¹. Drummer Esther Hogervorst luidt daarin de noodklok. Als vertegenwoordiger van de band QueenBee stelt ze dat het na deze ontwikkelingen een hele kunst is om een oefenruimte te vinden, dat er onprofessionele uitbaters zijn en dat de meeste ruimtes ook nog eens erg duur zijn.

Reden voor jongRRKC, de jongerenraad van de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur, een inventarisatie te maken van de oefenmogelijkheden in Rotterdam en met Rotterdamse muzikanten in gesprek te gaan over de mogelijkheden hun talenten te ontwikkelen.

Popsector

Popmuziek in Nederland zit in de lift. Niet alleen is er een enorme groei aan popopleidingen zowel op hbo- als op mbo-niveau, ook zijn er in de popsector tegenwoordig veel meer professionele medewerkers en is het aandeel vrijwilligers sterk verminderd. Daarnaast is het aantal bezoekers van popconcerten in de laatste vijftien jaar met 50% gestegen.

Op het terrein van de poppodia zijn in diezelfde periode professionaliseringslagen gemaakt met de bouw van een aantal grote podia, zoals 013 in Tilburg, maar ook met de renovatie van bestaande panden, zoals het Paard van Troje in Den Haag. De mate van professionalisering gemeten op basis van een aantal indicatoren toont aan dat de verbouwde en nieuwbouwpodia meer geprofessionaliseerd zijn dan de andere poppodia in Nederland. Het proces van nieuw- en verbouw van de hardware van

---

¹ Artikel van Esther Hogervorst op de website van 3voor12, <http://3voor12.vpro.nl/artikelen/artikel/41675531>

poppodia ging klaarblijkelijk hand in hand met de nieuw- en verbouw van de interne organisatie². Zo niet in Rotterdam.

De situatie in de Rotterdamse popsector is de laatste paar jaar turbulent te noemen. Beginnend met de sluiting van Nighttown, de Rotterdamse poptempel aan de West-Kruiskade, in 2006. Nighttown zette Rotterdam vóór die tijd op de kaart als een uitdagende stad voor dance-feesten, pop- en rockconcerten, hiphop en de beoefening van breakdance. In september 2008 opent het nieuwe poppodium WATT op de locatie van het oude Nighttown met een optreden van de Amerikaanse rockster Iggy Pop. Even lijkt het erop dat Rotterdam weer een grootstedelijk poppodium rijker is. Vanaf die periode neemt de gemeente een belangrijke positie in: er komt geld vrij voor de bouw en programmering van een podium voor 'urban', het Urban Culture Podium. De exploitanten van WATT trekken hierop aan de bel. Er zouden serieuze financiële problemen zijn voortkomend uit de hoog uitgevallen kosten voor de verbouwing en in de media verschijnen berichten dat financiers hebben besloten zich uit WATT terug te trekken wegens vermeende oneerlijke concurrentie met het nieuwe podium voor urban culture. Het duurt niet lang voordat een faillissement dreigt te worden aangevraagd. De financiële problemen leiden ertoe dat de gemeente moet ingrijpen. Een nieuwe constructie dient zich snel aan door het noodlijdende podium WATT en het al jaren in nood verkerende podium WaterFront te laten fuseren. In mei 2010 wordt er door WATT weer een beroep gedaan op de gemeente, ditmaal wegens onder andere financiële 'lijken in de kast' van de vorige exploitanten. De gemeente besluit niet langer te investeren in het pand en WATT vraagt kort daarop het faillissement aan.

Niet alleen WATT en WaterFront hebben in 2009 financiële problemen. Poppodium EXIT heropent na een korte sluiting in maart 2009 met hulp van de gemeente. Alleen poppodium Rotown lijkt het hoofd redelijk boven water te kunnen houden en slaagt er in om, ongeveer vanaf de sluiting van Nighttown, een kwaliteitsslag te maken op het gebied van programmering: op de agenda staat veel nationaal en internationaal veelbelovend talent.

De popsector ligt op het snijvlak van overheidsondersteuning en markt³, dit lijkt vooral te gelden voor de podia met een beperkte capaciteit. Grote concertzalen, zoals de Heineken Music Hall of GelreDome in Arnhem, kunnen prima op eigen benen staan. Voor de podia in Rotterdam is steun van de overheid noodzakelijk, zo is de laatste twee jaar vaak pijnlijk gebleken.

Uit het voorafgaande blijkt dat het accent in het concrete gemeentelijke popbeleid telkens ligt op het handhaven, sluiten en weer opstarten van de poppodia. In de beleidsnota Popvisie (2006), waarin gemeentelijke doelen voor de popsector worden geschetst, wordt echter erkend dat de infrastructuur van de popsector veel breder is dan de podia alleen⁴. Overwogen is oefenruimtes mee te nemen in de Popvisie, maar destijds was er vooral sprake van problemen met de podia.

Deze inventarisatie gaat over een ander segment van het popbeleid: de situatie van de amateurmuzikanten. In het navolgende zullen we ons concentreren op faciliteiten voor amateurmuzikanten in Rotterdam, zowel op

---

² Het grote poppodium onderzoek, Vreeke & Van Dalen, 2009, pagina 10-11

³ *Culturele staalkaart Rotterdam*, Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur, 2007, pagina 148

⁴ Popvisie, gemeente Rotterdam, 2006, pagina 5

de beschikbaarheid van oefenmogelijkheden als op de presentatieplekken voor beginnende muzikanten.

De popmuzikant in beeld

In Nederland zijn er ongeveer 500.000 actieve beoefenaars van amateurpopmuziek. Hiermee staat popmuziek op de tweede plaats als het gaat om amateurkunstbeoefening in Nederland. Beoefenaars van popmuziek zijn van alle leeftijden⁵.

De studie 'Pop, wat levert het op?' naar de inkomstenpositie van muzikanten, wijst uit dat minstens de helft van de ondervraagde musici geen muziekopleiding heeft genoten⁶. Onder de jongere respondenten zijn er relatief veel die met een opleiding zijn begonnen en de verwachting is daarom dat veel meer muzikanten in de toekomst een muziekdiploma op zak hebben dan nu het geval is.

Dit zien we terug in Rotterdam. Vanaf 2006 bestaan er, naast de hbo Rotterdam Popacademie van Codarts, twee mbo popopleidingen in de stad. De Popacademie vanuit het ROC Zadkine, dat zich richt op de popmuzikant als ondernemer en de opleiding pop en sounddesign aan het Albeda College, gericht op de coaching van uitvoerende artiesten.

Ook werd het World Music and Dance Centre (WMDC) geopend, een initiatief van Codarts en de SKVR, een podium, ontmoetingsplek en expertisecentrum. Parallel aan de gestarte opleidingen neemt de vraag ernaar enorm toe. Het ROC Zadkine heeft per jaar ongeveer 40 plaatsen, de opleidingen moeten elk jaar ongeveer 300 keer 'nee' verkopen⁷ en moeten dit naar eigen zeggen blijven doen. Dit beeld blijkt te kloppen met het landelijke beeld. Margot Vliegenthart, oud-voorzitter van de MBO raad stelt dat de kunstopleidingen aan de poort flink selecteren: "(...) de meeste (*kunstopleidingen*) nemen slechts een zesde tot een tiende van de kandidaten aan⁸".

Buiten de opleidingen om zijn er veel jongeren die met popmuziek bezig willen zijn. Het amateurveld voor popmuzikanten verdient daarom extra aandacht. De popschool van de SKVR is een alternatief voor amateurmusici om in een band te spelen. Daarnaast kan de amateurmuzikant voor losse lessen terecht op de verschillende locaties van de SKVR, de muzieklessen van de Delta Sound Factory en privéonderwijs (veelal bij docenten thuis).

Op het nationale podium bewijzen Rotterdamse artiesten veel kwaliteit te hebben, ze worden de laatste jaren opgenomen in de programmering van Noorderslag, het jaarlijkse popfestival in Groningen waar de nieuwste veelbelovende of professionele Nederlandse artiesten optreden. De laatste twee jaar stonden verschillende bekende Rotterdamse acts op de grotere Noorderslagpodia zoals Face Tomorrow, Elle Bandita, Sabrina Starke, The New Earth Group, Ziggy & The Renaissance Band, GMB en The Madd.

Om te zorgen dat artiesten zonder beroepsopleiding zich ook kunnen blijven ontwikkelen, is het noodzakelijk dat in Rotterdam een gezond klimaat heerst voor muzikanten die aan het begin staan van een carrière in de muziek. Een onderzoek naar de situatie van popoefenruimtes voor amateurmuzikanten is van belang.

---

⁵ 395 minuten, Remko van Bork, 2008, pagina 11-13

⁶ Pop, wat levert het op?, Teunis IJdens, Saskia von der Fuhr, Joris de Rooij, 2009, pagina 6

⁷ Interview met initiatiefnemer Zadkine Popacademie Steven Engel op de website van 3voor12,

<http://3voor12.vpro.nl/artikelen/artikel//40289414>

⁸ Een rapper hoeft geen intellectueel te zijn, reportage van Peter Giesen in de Volkskrant, 1 oktober 2008

Onderzoeksvragen

- Hoe ziet de infrastructuur voor beoefening van popmuziek eruit? Gekeken wordt naar oefenruimtes en presentatieplekken.
- Hoe is het gesteld met de beschikbaarheid van popoefenruimtes? Ook de bekendheid van die ruimtes onder de gebruikers is onderwerp in deze survey.
- Wat zijn de behoeftes onder de amateurmuzikanten met betrekking tot oefenruimtes en presentatieplekken?
- Wat zijn de mogelijkheden voor amateurmuzikanten om op te treden in Rotterdam?

Om deze vragen te beantwoorden is een inventarisatie gemaakt van de oefenruimtes in de regio Rotterdam. Er is gesproken met een aantal muzikanten over de voorzieningen voor (amateur-) muzikanten en hun wensen en kritiekpunten op het huidige aanbod. Met medewerkers van de Zuid-Hollandse Popunie is de inventarisatie gespiegeld aan hun inzichten.

Inventarisatie oefenruimtes in Rotterdam

In deze inventarisatie wordt geen strikte afbakening gemaakt van wat tot popmuziek gerekend kan worden en wat niet. In de onderzochte ruimtes worden allerlei stijlen en genres beoefend; rock, hiphop, indie, reggae, progrock, metal, dancehall, pop, country, soul en blues. De inventarisatie van de locaties om te repeteren is uitgevoerd door middel van gesprekken met muzikanten, zoekwerk op internet en veldwerk in de stad.

Er zijn verschillende te onderscheiden typen ruimtes. In de eerste plaats zijn er oefenruimtes die worden beheerd en onderhouden en waar je een tijdsblok kunt huren. In sommige ruimtes kun je alleen repeteren op basis van een maandcontract en kun je niet los of eenmalig een ruimte huren. In bijna al deze ruimtes is apparatuur aanwezig zoals versterkers, zanginstallatie en drumstel.

Ten tweede zijn er ruimtes die door muzikanten worden gehuurd voor eigen gebruik. Het voordeel van een dergelijke eigen ruimte is dat muzikanten hun eigen apparatuur kunnen gebruiken en niet afhankelijk zijn van de openingstijden en beschikbaarheid van ruimtes.

Ten derde zijn er plekken waar het gebruik ervan niet primair de beoefening van popmuziek is zoals garages en schuren. Deze categorie is in deze inventarisatie niet onderzocht.

Verder worden enkele wijkgebouwen, zoals lokale cultuur centra (lcc's), gebruikt om in te repeteren (bijvoorbeeld lcc De Larenkamp in Charlois, lcc De Hoekstee in Hoek van Holland en lcc Romeynshof in Prins Alexander). Ook in het Talent House in IJsselmonde wordt gerepeteerd.

Hieronder een overzicht van de oefenlocaties voor popmuziek in Rotterdam.

Publieke popoefenruimtes met vermelding van locatie en het aantal ruimtes:

- WaterFront Oefenruimtes (Rotterdam, 9)
- Speelonk (Rotterdam, 3)
- Dynamo (Rotterdam, 3)
- Wow Pow Studio's (Rotterdam, 2)
- Spot the Looney (Rotterdam, 1)
- Frikandel (Rotterdam, 3)
- Wijkaccommodatie Frimangron (Rotterdam, 1)

- Noord Sound (Rotterdam, 2)
- Schalmei (Rotterdam, 4)
- Wijkgebouw Stereo (Rotterdam, 2)
- Wijkgebouw Odeon (Rotterdam, 1)
- De Beuk (Barendrecht, 2)
- Muziek Centrum Albrandswaard (MCA) (Rhoon, 9)
- Muziekcentrum Soundcheck (Schiedam, 8)
- Muzikantencentrum Vierkwart (Schiedam, 6)
- Pop Overleg (Maassluis, 2)
- The Note (Hoogvliet, 4)
- Total Music (Schiedam, 13)
- Muziekfabriek (Vlaardingen, 8)
- Get Rhythm (Ridderkerk, 8)
- Vereniging Popoverleg Schiedam (Schiedam, 2)
- Hofbogen (Rotterdam, 3-4 verschillende adressen in de Hofbogen, geen losse verhuur)
- Chefaro (Rotterdam, verschillende studio's en geluidsdichte ruimtes, geen losse verhuur)
- Creative Cube (Rotterdam, verschillende studio's en geluidsdichte ruimtes geen losse verhuur)
- Van Nelle Fabriek – omliggende loods (Rotterdam, 1, geen losse verhuur)

Daarnaast zijn er locaties waar aan kennisoverdracht van popmuziek wordt gedaan. Dit zijn de officiële popopleidingen:

- WMDC (Hogeschool voor de kunsten Codarts en SKVR)
- ROC Zadkine Popacademie (mbo)
- Albeda College in Rhoon (mbo)
- Popacademie van Codarts (hbo)

Daarnaast zijn er:

- Verschillende locaties van de SKVR in de stad (cursusaanbod SKVR en WMDC)
- Het HipHopHuis

In een enkel geval maken popopleidingen gebruik van bestaande oefenruimtes in de stad. Zo zijn de oefenruimtes van Muziek Centrum Albrandswaard in Rhoon overdag in gebruik door studenten van de popopleiding van het Albeda College. De ruimtes van WaterFront werden tot voor kort verhuurd aan de Popacademie van Codarts. Het Zadkine bezit eigen ruimtes en overweegt enkele voor commerciële verhuur open te stellen.

In Rotterdam en omgeving zijn er volgens deze inventarisatie in totaal 81 oefenruimtes op ongeveer 30 locaties.

In de nabije toekomst komen daar waarschijnlijk nog enkele ruimtes bij. Er zijn plannen om 2 oefenruimtes te realiseren onder tentoonstellingruimte DEK22 in Rotterdam samen met woningcorporatie Stadswonen.

In het directe stadcentrum van Rotterdam zijn slechts twee publieke oefenlocaties: het Speelonk en WaterFront. Alleen het Speelonk biedt de mogelijkheid om losse ruimtes te huren. Het merendeel van de overige oefenruimtes bevindt zich buiten het centrum en daarvan zijn er slechts een beperkt aantal in de stad zoals de Frikandel aan de Coolhaven. Deze situatie in het centrum is al jaren onveranderd en draagt niet bij aan een levendige bandcultuur.

De meeste oefenruimtes zijn alleen 's avonds geopend en in het weekend overdag. De prijzen schommelen rond de 10 euro per uur en meestal zijn er tijdsblokken van 3 of 4 uur per oefensessie. In de ruimtes staan versterkers,

drumstel en zanginstallatie. Voor uitgebreidere gezelschappen is het vaak mogelijk extra versterkers en microfoons te huren. Opslagruimte voor eigen apparatuur is er zelden.

Het gebruik van de ruimtes van WaterFront is na de fusie teruggelopen. Hoewel het op sommige locaties iets drukker is geworden, loopt het volgens de exploitanten van andere oefencentra niet storm.

Cijfers over de aanwas van nieuwe bands en artiesten zijn moeilijk te geven. De Zuid-Hollandse Popunie heeft cijfers over nieuwe inschrijvingen van 2007 tot 2009. Zij maken onderscheid tussen inschrijvingen in Rotterdam, inschrijvingen in de regio en in de provincie.

Tabel 1: (Nieuwe) inschrijvingen bij de Zuid Hollandse Popunie

	2007	2008	2009
Rotterdam	61	88	50
Regio Rotterdam	81	116	60
Provincie Zuid-Holland en overig	223	315	243

Opvallend is dat er in het jaar 2008 veel meer nieuwe inschrijvingen zijn dan in andere jaren. Volgens de Popunie is dit toe te schrijven aan eigen promotionele inspanningen en wervingen in dat jaar, onder andere tijdens de Grote Prijs van Zuid-Holland. Desalniettemin lijkt 2009 een mager jaar te zijn met slechts 50 nieuwe inschrijvingen in Rotterdam op het totaal van 243 uit de gehele provincie. Dit totaal laat echter een lichte stijging zien ten opzichte van 2007, waarbij de Rotterdamse inschrijvingen dus achterblijven. De Zuid-Hollandse Popunie heeft een ledenbestand van totaal 2279, gemeten op december 2009.

Over de toegankelijkheid van de oefenruimtes in de regio Rotterdam valt nog het volgende te zeggen. Voor losse verhuur zijn amateurmuzikanten al snel aangewezen op gebieden buiten het centrum van Rotterdam en vaak alleen bereikbaar per auto of openbaarvervoer. Niet elke groep beschikt over een auto en de te vervoeren spullen zijn vaak zwaar en onhandig.

De ruimtes in het stadscentrum worden niet voor 100% benut. Wellicht is de informatievoorziening op internet onvoldoende en wijkt men uit naar plekken buiten het centrum. Bijna elke oefenruimte beschikt over een website met tarieven en openingstijden, routeplanner en een telefoonnummer. Er ontbreekt een centraal informatiepunt, een website waarop je alles kunt vinden over oefenmogelijkheden in Rotterdam en de randgemeenten en een doorverwijspagina met de contactgegevens van alle oefenruimtecentra.

Muzikanten aan het woord

Op 22 februari 2010 organiseerde jongRRKC een rondetafelgesprek met verschillende Rotterdamse popmuzikanten, beginnend tot meer ervaren. Het doel van de bijeenkomst was de behoeften van Rotterdamse muzikanten te peilen en hun ervaringen mee te nemen in een beschouwing over de mogelijkheden om te repeteren en op te treden.

Zaken die zij belangrijk vonden zijn:

- de betaalbaarheid van een oefenruimte
- een berging om eigen spullen veilig op te slaan
- de ligging in de stad (uitnodigende plek)
- de bereikbaarheid
- airconditioning
- een winkel om klein materieel te kopen zoals snaren en drumstokken
- een klein podium
- de mogelijkheid tot interactie tussen muzikanten

De voorzieningen in Rotterdam om te repeteren en op te treden zijn volgens de muzikanten niet ideaal. Er zijn weinig goed bereikbare plekken voor jonge beginnende muzikanten om te oefenen. De kennis over de beschikbare ruimtes lijkt beperkt; in een rondvraag werden ongeveer 10 verhuurbare ruimtes genoemd. Over muzikanten die een stap verder zijn wordt gezegd dat zij vaker een eigen ruimte hebben, bijvoorbeeld in de Hofbogen of in een ruimte aangeboden door SKAR (Stichting KunstAccommodatie Rotterdam). De kritiek is dat de ruimtes die door SKAR worden aangeboden meestal wel geschikt zijn voor beeldende kunst, maar niet voor popmuziek.

In Rotterdam wordt vooral het sociale aspect van muziek maken gemist. Dit gemis werd tijdens het gesprek duidelijk: enkele van de aanwezige muzikanten blijken elkaar alleen van naam te kennen terwijl ze al jaren op verschillende podia door heel Nederland optreden.

Als ontmoetingsplek voor muzikanten wordt alleen muziekcafé Rotown genoemd, maar eigenlijk is er geen uitnodigende vaste ontmoetingsplek voor muzikanten en zeker niet in combinatie met oefenruimtes. Het ontbreekt in Rotterdam daardoor ook aan een hechte muzieksce­ne, zoals die in Utrecht wel bestaat. De mogelijkheid om met anderen over muziek te praten of om elkaar muzikaal uit te dagen is van positieve invloed op de kwaliteit van de muziek en het is daarom jammer dat dit in Rotterdam niet makkelijk kan.

De aanwezige muzikanten noemen andere grote steden in Nederland als voorbeeld hoe het beter kan. In Amsterdam is eind 2009 het muzikantencentrum MuzyQ geopend met ongeveer 70 beschikbare ruimtes voor professionele- en amateursmuzikanten in één gebouw. Daarnaast is er muzikantencomplex Music Matrix met 9 beschikbare ruimtes.

In Den Haag vervult het Haags Pop Centrum (HPC) een functie in de overdracht van informatie over de Haagse popscene. Daarnaast is het HPC een podium en oefenruimtecomplex.

Financiering oefenruimtes

In Rotterdam werd alleen WaterFront specifiek voor de popoefenruimte­functie gesubsidieerd. Bij andere oefenruimtes wordt door de gemeente ook in de panden gefinancierd, zoals het Chefaro pand (SKAR) en Dynamo. In sommige gevallen, zoals De Beuk in Barendrecht, ontvangt de beheerder subsidie om live muziek te programmeren op het eigen (kleine) podium.

De positieve geluiden over Amsterdam en Utrecht roepen ook vragen op over de manier van financiering. Daarom zijn muziekgebouw MuzyQ in Amsterdam en oefencentrum DB in Utrecht bezocht. Op beide locaties viel direct op dat de mogelijkheid tot sociale interactie met andere muzikanten centraal staat. Het pand van MuzyQ in Amsterdam Oost is een nieuwbouwproject dat is neergezet om plek te bieden aan verschillende soorten muziek en om samenwerking te stimuleren. Op de begane grond vind je creatieve bedrijven die een link hebben met popmuziek, zoals een distributeur van

gehoorbeschermers en een pianostemmer. Een muziekinstrumentenwinkel van Feedback wordt hier nog gebouwd.

In de kelder zijn 17 oefenruimtes uitsluitend voor pop/rock muziek. Op de overige verdiepingen is ook ruimte voor andere muziek: er zijn een tweetal zalen, waarvan één gebruikt wordt als repetitieruimte voor een symfonieorkest. Verder zijn er kleinere ruimtes voor solisten of kleine kantoren. Er is een studio in aanbouw en er zijn horecavoorzieningen op de verschillende verdiepingen. Door de hoge kwaliteit van de spullen, de diverse gebruikersmogelijkheden en de wat onpersoonlijke ruimtes is MuzyQ aantrekkelijk voor muzikanten uit een breed territoriaal gebied rondom Amsterdam.

De bouw van het pand is niet gesubsidieerd door de gemeente. Wel is er een hypotheekgarantie afgegeven en is er in de bouw geïnvesteerd door het VastgoedCultuurFonds⁹.

Het muzikantencentrum DB in Utrecht draait al jaren zonder subsidie¹⁰.

Deel van de inkomsten komen uit de verhuur van ruimtes aan de Nederlandse Popacademie. DB heeft 17 kwalitatief goede ruimtes ter beschikking. Er is de mogelijkheid om eigen spullen op te slaan en er is een kleine concertzaal. De concertzaal trekt veel lokale muzikanten wekelijks naar DB. Er treden studenten op en bands uit de regio, maar ook internationale artiesten.

Naast de programmering op het podium wordt er veel georganiseerd voor de lokale muzikanten; het gevoel overheerst ook dat er een hechte muzikantenscene is en dat men daar veel voor onderneemt.

Presentatieplekken voor muzikanten

Voor amateurmuzikanten is het belangrijk om zich te kunnen ontwikkelen op het podium. Daarom is er gekeken naar de mogelijkheden om op te treden op de Rotterdamse podia.

Ook voor de stad is het belangrijk een aantal locaties te hebben voor lokaal talent. Niet alleen om muzikanten aan de stad te binden, een levendige muziekscene draagt ook bij aan een positieve beeldvorming van de stad. De levendige muziekscene in Den Haag is hiervan een goed voorbeeld.

Poppodium Rotown heeft op een positieve manier kunnen profiteren van de sluiting van Nighttown in 2006 en kon daarna de interessantere buitenlandse acts een podium bieden in Rotterdam, maar dit heeft tegelijkertijd de drempel voor Rotterdamse bands verhoogd om daar op te treden. Vooral omdat Rotown een van de weinige verzamelplekken is voor muzikanten zou juist daar ook moeten worden geïnvesteerd in het bevorderen van talent van Rotterdamse muzikanten.

De kleine zaal en de basement van WATT hadden in de programmering af en toe ruimte voor lokaal talent, maar ook vóór de sluiting van WATT in 2010 waren er over het algemeen weinig presentatieplekken in de stad.

Voor beginnende bands zijn er op dit moment weinig mogelijkheden om ervaring op te doen. Poppodium EXIT is een positieve uitzondering: bands of muzikanten hebben de mogelijkheid hun eigen avond te organiseren en kunnen voor deurgeld spelen. In Zaal De Unie spelen soms ook beginnende bands.

Enkele podia buiten het centrum bieden ook die mogelijkheid: het WMDC heeft regelmatig een open podium; Stichting Alternative Route ondersteunt

---

⁹ Het Financieel Dagblad, 16 augustus 2008, pagina 10-12

¹⁰ In een artikel over subsidiëring van popmuziek in Utrecht op de website van 3voor12, <http://3voor12.vpro.nl/artikelen/artikel//40689502#>

beginnende muzikanten, onder andere op het podium van Baroeg; beginnende bands kunnen ook terecht op het podium van The Little Cave in Zevenkamp, evenals verschillende oefenruimtes in Vlaardingen en Schiedam zoals Total Music en de Muziekfabriek.

Er zijn in Rotterdam weinig cafés waar regelmatig live optredens zijn. Dit gebeurt nu bijvoorbeeld in café Le Vagabond, café Voight, café Hemmingway, de Bel, Dizzy en de Witte Olifant. Ook in de Ierse pubs in de stad spelen soms artiesten. Het ontbreekt in Rotterdam echter aan een levendige cultuur rondom livemuziek in de cafés in de binnenstad. De verschillende kroegen in het gebied rond de Oude Binnenweg en de Nieuwe Binnenweg zouden zich hiervoor prima lenen, maar worden hiervoor amper gebruikt.

Er zijn ook een aantal festivals en projecten waaraan beginnende bands en muzikanten kunnen meedoen, veelal georganiseerd door de Zuid-Hollandse Popunie (Grote Prijs van Zuid-Holland, High School Music Competition) en Stichting Music Matters ('R Voices, Making the Band en Gotta Sing?). Er zijn ook verschillende festivals waar eveneens meer gevestigde artiesten spelen. Het Metropolis Festival, Dunya, Baroeg Open Air, Bevrijdingsfestival, Bruisend Park en de Gooth Grote Prijs Ridderkerk zijn daar voorbeelden van.

Conclusie

Deze inventarisatie van het aanbod van popoefenruimtes is uiteraard een momentopname. Op het moment van schrijven staan er alweer verschillende plannen op stapel die het aanbod in Rotterdam in de nabije toekomst verruimen. Met een totaal van 81 ruimtes is er geen sprake van een tekort aan oefenruimtes, ook de Zuid-Hollandse Popunie beaamt dit.

Daarnaast zijn de behoeften van Rotterdamse muzikanten eerder van kwalitatieve aard. De situatie in Rotterdam wordt al snel gespiegeld aan die van andere steden waar het aanbod van oefenruimtes en presentatieplekken beter geregeld zou zijn. Vooral op het gebied van de sociale interactie ontbreekt het aan een duidelijke plek in het centrum.

Conclusie:

- Er is geen schrijnend tekort aan oefenruimtes in de regio Rijnmond. Hoogstens kan worden gesteld dat het aanbod in het centrum van de stad niet erg groot is; er is in geen jaren een nieuwe locatie bij gekomen. Daarbuiten zijn echter voldoende beschikbare ruimtes.
- Beheerders van commerciële oefenruimtes geven aan dat ze niet veel meer aanloop hebben, terwijl het aantal gebruikers van WaterFront iets is afgenomen.
- Het grootste verzamelgebouw voor muzikanten in het stadscentrum is WaterFront. De beschikbaarheid is echter beperkt omdat er alleen bands met een maandcontract terecht kunnen.
- De sociale cohesie is onder muzikanten in Rotterdam zeer matig. Muzikanten kennen elkaar amper en men komt elkaar nauwelijks tegen. Er is geen sprake van een duidelijke scene.
- Rotterdam heeft geen uitnodigende en inzichtelijke infrastructuur voor amateurbands. De beschikbare informatie over de verschillende ruimtes is summier en er is geen startpagina of centrale website. Muzikanten geven

aan dat die voorzieningen in andere grote steden veel beter zijn; de locaties zijn veel beter bekend.

- De beheerders van Rotterdamse oefencentra zien kennelijk weinig noodzaak meer reclame te maken en om muzikanten beter te informeren.
- Muzikanten ondervinden dat de oefenruimtes in andere steden een kwalitatief hoger niveau hebben. Van professionalisering is er wat dit betreft in Rotterdam geen sprake.
- De gemeente Rotterdam schetst geen duidelijke lijn als het gaat om het scheppen van voorwaarden voor een kwalitatief goede aanwas van Rotterdams amateurtalent. Het accent ligt vooral op de ondersteuning van podia.
- De mogelijkheden om op te treden voor amateurbands zijn schaars. Er zijn wel festivals en wedstrijden als presentatiemogelijkheden, maar een volgende stap is moeilijk te maken. Het aantal presentatieplekken vinden wij voor een stad als Rotterdam onvoldoende.

Aanbevelingen

Investeren in lokale voorzieningen voor popmuziek betekent ook investeren in de basisvoorzieningen voor muzikanten. Deze inventarisatie van oefenruimtes in Rotterdam geeft aan dat er voor beginnende artiesten weinig mogelijkheden zijn om in het centrum van de stad te repeteren. Ook zijn er weinig mogelijkheden om met andere muzikanten in contact te komen. De gemeente Rotterdam heeft in de afgelopen jaren laten zien dat zij bereid is om popmuziek te ondersteunen.

Practise what you preach!

De gemeente moet op het gebied van de beoefening van popmuziek ook de daad bij het woord voegen en ervoor zorgen dat Rotterdam een aantrekkelijke stad voor muzikanten wordt. De bekende Amerikaanse soulzanger Barry White heeft ooit verwoord hoe hij een dame uitdaagde met hem te slapen in de song '*practise what you preach*':

*'Cause you keep tellin' me this and tellin' me that
You say once I'm with you, I'll never go back
I know there's a lesson that you wanna teach
Here I am, baby, practice what you preach'¹¹*

Wij menen dat de gemeente in haar visie op popmuziek in de stad ook aandacht moet geven aan oefenruimtes en presentatieplekken voor beginnende muzikanten en hebben daarom de volgende aanbevelingen geformuleerd:

- Zorg voor aantrekkelijke voorwaarden om oefencentra te beheren in of in de buurt van het stadscentrum. Dit zou een groei van het aantal presentatieplekken en oefenruimtes kunnen bevorderen. Gunstige vestigingsvoorwaarden voor bedrijven in de creatieve economie rondom muziek kunnen bijdragen aan een aantrekkelijke omgeving voor zowel muzikanten als voor de muziekindustrie. Extra aandacht moet worden gegeven aan plannen voor een 'muziekverzamelgebouw'.

---

¹¹ fragment uit 'Practise what you preach', Barry White

- In Rotterdam is weinig interactie tussen muzikanten. Een dergelijk muziekverzamelgebouw zou daarom een plek moeten krijgen in het centrum waar muzikanten elkaar makkelijk kunnen ontmoeten. Dit is bevorderlijk voor de kwaliteit van Rotterdamse popmuziek.
- Wees coulant in de regelgeving inzake geluidshinder en openingstijden. Stimuleer daarmee een levendige muziekcultuur op kleine locaties in het centrum. Cafés kunnen meer dienen als presentatieplekken voor muzikanten en kleine ensembles. Dit heeft ook een gunstig effect op de horeca en de aantrekkingskracht van de Rotterdamse binnenstad.
- Er moet een centrale informatievoorziening komen voor geïnteresseerde muzikanten in de vorm van een website met een overzicht van de beschikbare ruimtes voor muzikanten van verschillende niveaus. De website van de Zuid-Hollandse Popunie zou een dergelijke functie prima kunnen herbergen. Wij menen dat de gemeente een rol zou kunnen spelen in het voorzien van de middelen daartoe.

Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur
Postbus 2800
3000 CV ROTTERDAM

Kantooradres
Mauritsweg 35
3012 JT ROTTERDAM

t 010 433 58 33
f 010 413 51 95
e jongrrkc@rrkc.nl

www.jongrrkc.nl